

3. Calls for Papers

Na adresu sociologické společnosti přicházejí nabídky k účasti na mezinárodních akcích ISA nebo dalších organizací a periodik. V následujícím přehledu přinášíme pouze základní informace s kontaktními adresami. Jednotlivé nabídky můžeme na požádání zaslat poštou, faxem nebo e-mailem. Pro příští rok se otevírají tyto možnosti:

a) ISA Research Committee on Sociology of Law, RC 12, Study Group on Gender Equality Workshop on The Role of Communitarian Law in Implementing Equal Rights, June 7-9, 2000, International Institute for the Sociology of Law, Onati, Spain. Zájemci se vyzývají k zaslání abstrakt s max. 250 slovy v angličtině či španělštině do 30. prosince 1999 na adresu Fanny Tabak, e-mail fanny@ax.apc.org, fax 55-21-2746833.

b) Gendering Ethics/The Ethics of Gender, International Interdisciplinary Conference, June 23-25, 2000, Centre for Interdisciplinary Gender Studies, University of Leeds, United Kingdom. Zájemci se vyzývají k zaslání abstrakt s max. 200 slovy v angličtině do 1. února 2000 na adresu Sasha Roseneil and Linda Hogan, Centre for Interdisciplinary Gender Studies, University of Leeds, Leeds LS2 9JT, UK, e-mail gender-studies@leeds.ac.uk, pro další informaci web site <http://www.leeds.ac.uk/gender-studies>

c) International Conference on Intellectual Migration and Cultural Transformation. The Movement of Ideas from German-speaking

Europe to the Anglo-Saxon World, Brighton, Sussex, United Kingdom, September 25-28, 2000. Organizuje the Institute Wiener Kreis (Vienna) and the Centre for German-Jewish Studies (University of Sussex). Konference bude v angličtině, předpokládají se vystoupení max. 30 minut a široká diskuse. Návrhy referátů doložené jednostránkovou synopsí je třeba zaslat do 31. ledna 2000 na adresu Andrea Hamel, Research Administrator, Centre for German-Jewish Studies, University of Sussex, Falmer/Brighton, BN1 9QN, United Kingdom, tel. +44 (0) 1273 877178, fax +44 (0) 1273 678495, e-mail a.hammel@sussex.ac.uk

d) The Journal of Diplomacy and Foreign Relations, Vol. 2, No. 1, March 2000. Governance and Political Stability in Asia in the Context of Economic Recovery: The Millennium and Beyond. Konečný termín pro zaslání všech příspěvků je 15. prosince 1999. Kontaktní adresa dr. Sharifah Munirah Alatas, Director, Research and Publications, Jalan Elmu, 59100 Kuala Lumpur, Malaysia, tel: (603) 757-6221, ext. 238, fax (603) 755-3201, e-mail dr_alatas@hotmail.com nebo idfjournal@hotmail.com

e) Review of Religious Research nabízí uveřejnit inovační a významné rukopisy ve svazku 41. Kontaktní adresa Darren E. Sherkat and Christopher G. Ellison, co-editors, Review of Religious Research, e-mail sherkade@ctr.vax.vanderbilt.edu, pro informaci rra.Hartsem.edu

Eliška Rendlová, předsedkyně MČSS

Sociologové o evropské integraci a rozšiřování Evropské unie na západ

Praha, 27.-30. 9. 1999

Naši konferenční sezóně dominují letos, pokud jde o sociologii a politologii, tři témata: milénium a s ním spojené retrospektivní i perspektivní reflexe, výročí pádu komunistického režimu a bilancování deseti let transformace, a evropská integrace – zejména sociální a politické předpoklady a bariéry budoucího členství České republiky v Evropské unii. K poslednímu z nich přispěla i konference, kterou v pražské akademické vile Lanna uspořádaly od 27. do 30. září 1999 společně Sociologický ústav

AV ČR a Pracovní skupina Německé sociologické asociace (Deutsche Gesellschaft für Soziologie) pro sociologii společností východní a střední Evropy. Záštitu nad konferencí převzal výbor Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR pro evropskou integraci, jehož předseda poslanec Jaroslav Zvěřina se zúčastnil jejího zahájení. Finanční podporu poskytly Thyssenova nadace a nadace Friedricha Naumanna. Na třicet účastníků z obou pořadatelských zemí, Bulharska, Maďarska, Slovenska a Slovinska vyslechlo rovněž zhruba třicet referátů k následujícím tematickým okruhům: transfer a změna institucí jako předpoklad integrace, tvorba občanské kultury, postoje veřejnosti k Evropě

ské unii, sémantika veřejného diskursu, integrace ve východní střední Evropě, otázky integrace na úrovni regionů, obcí a firem, úloha společenských věd a práva v procesu evropské integrace.

Komorní rozsah konference vytvořil dobré podmínky pro intenzivní a produktivní diskusi, a to nejen po linii západ-východ, ale také po linii východ-východ. Přednesené příspěvky a následné diskuse bylo možné z obsahového hlediska přibližně rozdělit na ty, jež se zabývaly institucionálními předpoklady, překážkami a potenciálními důsledky rozšíření EU jak z hlediska samotné Unie a jejích současných členů, tak z hlediska kandidátských zemí, na příspěvky týkající se vnitřních sociálních a zejména kulturních (v sociologickém smyslu) souvislostí integračních aspirací v kandidátských zemích, a příspěvky zabývající se zkušenostmi z již probíhajících integračních procesů a konkrétních akcí na subnacionální úrovni, hlavně pokud jde o přeshraniční spolupráci s Německem. Samostatná část programu se týkala úlohy společenských věd v procesu evropské integrace. Z mnoha zajímavých vystoupení jich zde mohu připomenout jen část – zejména ta z nich, která jsem sám vyslechnul.

V prvé skupině zaujaly zejména referáty *Michaela Kreileho* z Humboldtovy univerzity v Berlíně a *Heleny Flamové* z univerzity v Lipsku. Budoucí rozšíření přináší hluboké institucionální problémy jak pro Unii, tak pro kandidátské země. Unie si musí ujasnit budoucí podobu své politické organizace a ve světle rozšíření zaujmout stanovisko k trvalému sporu mezi zastánci federalismu a antifederalisty. Podle M. Kreileho by „plíživý federalismus“ mohl být alternativou dezintegrace, které by Unie musela pravděpodobně čelit v důsledku své „imperiální“ expanze. Kandidátské země pak stojí před gigantickým úkolem transformovat svou správu a soudnictví a převzít *acquis communautaire*. H. Flamová nazvala svůj příspěvek výmluvně „Obr na hliněných nohách: EU a její realizační problémy“. Pokud jde o realizaci společné evropské politiky, je EU dosud souborem zemí s velmi rozdílnými zájmy a tyto rozdíly se projevují různou mírou jejich ochoty uvádět do života rozhodnutí přijatá na úrovni EU jako celku. Pokud nejsou na určité politice zainteresovány, její realizaci

prostě zdržují. Tato vnitřní slabost EU je i jedním z důvodů, proč řada jejích členů tak váhavě přijímá perspektivu rozšíření a podmiňuje přijetí nových členů převzetím rozsáhlého právního aparátu EU – tj. podmínkami mnohem náročnějšími, než jaké museli splnit dříve přijímaní členové. Příspěvky českých účastníků převážně charakterizovaly postup institucionálních reforem v ČR a kriticky, z hlediska přípravy na vstup do Unie, identifikovaly nedořešené problémy: *Martin Potůček* (Fakulta sociálních věd UK) hovořil o reformě veřejné správy, *Michal Illner* (Sociologický ústav AV ČR) o územní decentralizaci správy. *Luděk Sýkora* (katedra sociální geografie, Přírodovědecká fakulta UK) připomenul, že evropskou integraci je nutné brát v širším kontextu globalizace, tedy v rámci mnohem širším než je samotná Evropa či Evropská unie.

V druhé, nejpočetnější skupině příspěvků věnované vnitřním, zejména kulturním souvislostem integrace, bylo nejrozsáhleji diskutováno o postojích obyvatelstva kandidátských zemí k evropským institucím, k projektu integrace a k jiným zemím a národnostem. Pozornost se soustředila zejména na legitimitu integračních snah, na komparaci postojů a mínění veřejnosti v jednotlivých kandidátských zemích a na možné příčiny relativně nízké podpory projevované integraci veřejností v České republice a v Polsku. Tato témata byla v několika obecněji pojatých vystoupeních vřazena do širšího teoretického kontextu: do problematiky každodenních kultur – *Ilja Šrubař* (Univerzita v Erlangen) a symbolických os české politické kultury – *Miloš Havelka* (Sociologický ústav AV ČR). Zajímavé empirické údaje prezentovali *Eliška Rendlová* (Institut pro výzkum veřejného mínění, Praha) a *Franz Adam* (Univerzita v Lublani), kritické metodologické zamýšlení nad validitou a interpretačními možnostmi dat z výzkumu veřejného mínění o evropské integraci přednesl *Lubomír Brokl* (Sociologický ústav AV ČR). *Václav Houzvička* (Sociologický ústav AV ČR) přispěl do tohoto bloku diskusí postojů českého obyvatelstva k Německu jako nejbližšímu členskému státu EU. Historicky utvářené postoje, mnohdy stereotypní, se na obou stranách hranice mění jen pomalu a představují stále ještě jistou komplikaci pro integrační snahy. V ČR zůstávají

postoje k Němcům a k Německu jedním z významných diferenciacních hledisek. V příspěvku *Richarda Junga* (Středisko pro výzkum systémů, Kutná Hora) byla otevřena problematika českých národních mýtů pojatých referentem negativně jako brzda postkomunistického vývoje české společnosti, zdroj „falešného vědomí“ a nereálného ocenění integračních možností. Intenzita diskuse odpovídala razanci vyslovených stanovisek. O postojích polské veřejnosti k integraci Polska do EU a jejím širším kontextu hovořil *Dzdzislaw Krasnodębski* (Univerzita v Brémách). Polské postoje odrážejí již diferencovanější pohledy na budoucí členství a vycházejí z lepší znalosti konkrétních souvislostí integrace, jejích přínosů i nevýhod pro různé zájmové struktury a skupiny obyvatel než původní postoje motivované převážně emotivními faktory a symbolickou hodnotou integrace. Do tohoto tematického bloku můžeme zčásti řadit i zajímavá vystoupení *Ivany Mazálkové* (Filozofická fakulta UK) a *Jana Vlášila* (Vysoká škola ekonomická, Praha) o zkušenostech ze spolupráce českých a německých firem, pokud se zabývala srovnáním manažerských kultur v českých a německých podnicích.

Skupina příspěvků o zkušenostech s „evropskou“ spoluprací na subnacionální úrovni byla reprezentována jednak už zmíněnými referáty o spolupráci českých a německých firem, jednak příspěvky o přeshraniční kooperaci městských a venkovských obcí. Tato spolupráce na mikro- resp. mezoúrovni předznamenává budoucí mezistátní integraci a může naznačovat v jiném měřítku i některé její problémy. K sociologicky nejzajímavějším patřil referát *U. Matthiesena* (Institut pro regionální rozvoj v Berlíně) o zkušenostech ze spolupráce dvou měst na obou stranách německo-polské hranice. Sociální a kulturní rozdíly mezi německým a polským prostředím se ukázaly být větší komplikací než odlišné struktury formálních institucí. Ostatní příspěvky v tomto bloku zazněly všechny z české strany – *Milan Jeřábek* (Sociologický ústav AV ČR) a *Alois Slepíčka* (Karlova univerzita).

Závěrečná tematická skupina byla věnována roli společenských věd v procesu evropské integrace. O roli sociologie promluvil *B. Balla* (Berlín), který vysvětlil svou koncepci

„sociologie nedostatku“. *Jiří Musil* (Středoevropská univerzita, Praha) vystoupil s kritikou nedostatečné pozornosti věnované českou sociologií evropské integraci a širším evropským kontextům obecně. *Ulrike Beckerová* (Informační středisko pro společenské vědy v Berlíně) a *Vera Sparschuhová* (Wissenschaftszentrum Berlín) uzavřely jednání přehledem informačních služeb poskytovaných o společenských vědách ve východní Evropě institucí známou pod zkratkou GESIS (německá Společnost infrastrukturních zařízení pro sociální vědy). Do „východní Evropy“ se podle geografické nomenklatury GESIS řadí i bývalé komunistické země střední Evropy.

Kromě zde jmenovitě zmíněných příspěvků zazněla na konferenci i řada dalších, neméně zajímavých vystoupení, pro jejichž zmínku mi už nezbylo místo. Plné texty konferenčních příspěvků však budou uveřejněny ve sborníku, jehož publikaci pořadatelé přislíbili.

Skupina účastníků konference se na závěr setkala v budově Poslanecké sněmovny Parlamentu s poslanci – členy Výboru pro evropskou integraci a informovala je o hlavních poznatcích, které konference přinesla. Patřila mezi ně zjištění, že informace a představy veřejnosti v kandidátských zemích i v členských zemích Unie o různých aspektech rozšíření jsou nedostatečné, mnohdy zkreslené a do velké míry ovlivněné tradičními stereotypy a předsudky, a že v tomto ohledu čeká obě strany mnoho vysvětlování, vyžadujícího zasvěcenou a dobře doloženou argumentaci. Veřejnost také dosud vesměs nepovažuje rozšíření za jednoznačně žádoucí záležitost. Více pozornosti, a to je i výzva pro společenské vědy, by mělo být věnováno analýze a prognóze sociálních předpokladů a důsledků rozšíření EU. Kromě analytických argumentů je ale současně důležité podporovat ve veřejném mínění i celkový „prointegrační étos“, tj. přesvědčení, že integrace je dějinnou příležitostí, jejíž význam a přínos daleko přesahuje dílčí realizační problémy. Pokud jde o členské země EU, ustupuje však tento étos jejich konkrétním, hlavně ekonomickým zájmům, a rozšíření tyto země vidí hlavně z tohoto hlediska. Rozšíření Unie je procesem, nikoliv jednorázovou záležitostí, a to procesem interaktivním, ovlivňujícím obě strany. Na obou stranách jsou předpokladem